

[P. Munch.]

kaden gjaldt endnu, hele den økonomiske Situation, som havde snevret sig voldsommere og voldsommere sammen om Danmark i den nærmest foregaaende Tid, var fuldt og helt opretholdt. Og det store Grænsespørgsmaal laa uløst. Man stod overfor de mest afgørende Forhandlinger, medens vi stod i en Krise af politisk Karakter her i Danmark, af saa fantastisk Karakter, at man vel skal se langt omkring for at finde Sidestykke dertil, naar man ikke netop tænker paa den følgende Krise i Foraaret 1920. Netop paa det Tidspunkt førtes i Paris gennem danske Udsendinge de afgørende Forhandlinger om det sønderjydske Spørgsmaal. Jeg tror oprigtig talt, at det var ikke Tiden til at kaste os ud i den Kamp, som Landstinget den Gang søgte at fremkalde. Det ærede Medlem Hr. Christmas Møller sagde ganske vist: ja, men England kunde gaa til Valg paa den Tid. Jeg maa sige, det engelske Valg, som fandt Sted ved Afslutningen af Krigen, staar for mig i hele sin Karakter, den Maade, hvorpaa Agitationen prægedes, og i alle dets Følger for Englands derpaa følgende Politik i Europa som et af de mest afskrækkende Eksempler paa, hvad man ikke burde have gjort, i hvert Fald ikke som noget Eksempel til Efterfølgelse.

Men ganske bortset fra alt dette bliver tilbage det Spørgsmaal, om Landstinget er berettiget til at benytte en særegen Situation til at fremtvinge et Folketingsvalg øjeblikkeligt, i en Situation, hvor Folketingsflertallet ikke finder dette Valg begrundet, og om Landstinget er berettiget til i en saadan Situation at sætte som Betingelse: Omskabning af Lovgivning vedtaget af Landsting og Folketing i Fællesskab. Jeg ser ikke denne Berettigelse, og jeg tror ikke, den paa noget Tidspunkt vil blive anerkendt fra det Partis Side, som jeg tilhører. Men i denne Forbindelse har jo baade den højtærede Indenrigsminister og den ærede Ordfører for de Konservative navnlig lagt Vægt paa dette, at der skulde være fastslaaet en forfatningsmæssig Praksis fra Landstingets Side, som sagde: Naar en Sag har været underkastet en Afstemning ved et Valg og Folketinget derpaa har taget sin Beslutning, da skal Landstinget vige. Jeg vilde sætte Pris paa, om vi i Dag kunde faa en afgørende og klar Udtalelse baade fra den ærede Ordfører for det konservative Parti og den højtærede Indenrigsminister, om de vil drage Konsekvensen deraf. Hvis der i 1930 ved Folketingsvalget — et Folketingsvalg, der højt

sandsynligt kommer til at dreje sig om den kommende Militærordning i Danmark — skabes et Flertal for en Militærordning af den Art, vi fra vor Side er Talsmænd for, vil de da føle Landstinget forpligtet til at tage det Resultat, som fremgaar af det Folketingsvalg? Hvis det ærede Medlem og den højtærede Minister vil svare klart og tilfredsstillende paa dette, tror jeg, der vil være naaet et væsentligt Resultat, som kan bidrage til at undgaa en Forfatningskamp, hvis den Situation skulde komme til at foreligge.

Med Hensyn til Begivenhederne i Foraaret 1920 vilde jeg ogsaa gerne sige et Par Ord, da de nu er kommet saa stærkt i Forgrunden. Efter min Mening kan det ikke betvivles, at det ærede Medlem Hr. Borgbjerg har Ret i, at der den Nat paa Amalienborg som Resultat af Forhandlingerne blev fastslaaet en Enighed om, at Valgloven skulde ændres, før de nye Valg skulde finde Sted. Noget andet er, hvor megen hjertelig Tilslutning der stod bag denne Enighed, og noget andet er, i hvilken Grad den daværende Talsmand for Partiet Venstre under de Forhandlinger virkelig følte med det, som blev fastslaaet, og om den Følelse, som de to Repræsentanter for det konservative Parti havde overfor denne Sætning, var ensartet. For Venstres Vedkommende er det givet, at man bagefter ikke følte sig bundet af den Erklæring, man havde afgivet ved den paagældende Lejlighed. Lige saa sikkert er det jo, at med Hensyn til hele Situationen fraraadede baade Hr. J. C. Christensen og de to Ordførere for det konservative Parti at give efter og lade Ministeriet Liebe forsvinde, J. C. Christensen stærkt og afgørende gennem den kendte Sætning om at tage Stødet og gennem de voldsomme Advarsler, han rettede til de socialdemokratiske Førere med Hensyn til den Skæbne, der kunde vente dem, hvis denne Situation indtraadte. For de to konservative Medlemmers Vedkommende ganske anderledes vagt og usikkert, og denne Vaghed og Usikkerhed var maaske ikke uden Indflydelse paa, at den endelige Afgørelse blev, som den blev; thi bag den laa den Henvendelse, som var foretaget af konservative Medlemmer af Københavns Borgerrepræsentation og Magistrat umiddelbart forud for Forhandlingerne.

Om Begivenhederne i 1919 ønsker jeg dog at føje een Ting til endnu, og det er dette, at efter min Mening fik Landstinget i det væsentlige Overtaget ved den Lejlighed, men sjældent har et Ting opnaaet en for Landets Udvikling skadeligere Sejr,